

[Kandidatuppsats i offentlig förvaltning [HT2015]

Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet

Isabel Nielsen

Handledare: Lars Karlsson

Examinator: Emma Ek Österberg

Varför uppstår fusk?

*En studie om uppkomsten av fusk för en utbildningsreform i
Jakarta, Indonesien*

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	s. 4
Förord.....	s. 5

1. Inledning

1.1 Introduktion	s. 6-8
1.2 Syfte	s. 9
1.3 Frågeställning	s. 9

2. Bakgrund

2.1 Bestämmelser avseende Kartu Jakarta Pintar.....	s. 10
---	-------

3. Välfärd i Indonesien

3.1 Den indonesiska välfärdsmodellen.....	s. 11-12
3.3 Tidigare forskning – Socialt kapital i Indonesien.....	s. 12-13

4. Teori

4.1 Socialt kapital.....	s. 14-15
4.2 Behovsprövade/universella program.....	s. 16-17
4.2.1 Margaret Levis kriterier för villkorligt samtycke.....	s. 17-18
4.3 Rational Choice Theory.....	s. 19
4.4 Analysschema baserat på tre olika teorier	s. 20-21

5. Metod

5.1 Kvalitativa intervjuer.....	s. 22-23
5.2 Urval.....	s. 23
5.3 Samtalsintervju.....	s. 23
5.4 Sammanfattning av datainsamling.....	s. 23-24

5.5	Källkritik.....	s. 25
5.6	Etik.....	s. 25

6. Resultat

6.1	Substantiell rättvisa.....	s. 26-27
6.2	Proceduriell rättvisa.....	s. 27-29
6.3	Ömsesidigt bidrag till välfärd.....	s. 29
6.4	Socialt kapital.....	s. 29-32
6.5	Agerande efter egennyttan.....	s. 32-33
6.6	Sammanfattning av resultat.....	s. 33-35

7. Diskussion

7.1	Varför uppstår fusk?.....	s. 36-37
7.2	Svårigheter i att utföra studien.....	s. 37-38
7.3	Fortsatt forskning/ Nya forskningsfrågor.....	s. 38

8. Referenser.....s.39-43

Bilaga, Intervjuguide.....	s. 44-45
----------------------------	----------

Sammanfattning:

Denna uppsats har som syfte att undersöka varför fusk har uppstått vid införandet av välfärdsreformen Kartu Jakarta Pintar i Indonesiens huvudstad, Jakarta. Reformen, som har haft målet att alla barn som själva inte har ekonomi skall kunna tillgodose sig material för att kunna fullfölja utbildning från lågstadie- upp till gymnasienivå. Varje elev som ansökt och fått ett godkännande för att ta del av programmet har fått ett bankkort som man sedan kunnat använda för att handla sådant som skoluniform och böcker. Missbruket har handlat om att elever använt bankkortet på ett sätt som inte överensstämmer med programmets mål, exempelvis avbetalning av mobiltelefon eller för livsmedel. I västvärlden har tidigare undersökningar pekat på att brist av socialt kapital eller brist av tillit mellan medborgare varit en orsak till att fusk uppstått i välfärden. När det inte finns något förtroende för att andra medborgare har rätt ses ingen anledning till att själv göra rätt och därmed uppstår fusk. Detta verkar inte gälla för Indonesien. Resultatet i min studie, där jag utfört 40 samtalsintervjuer med föräldrar till skolelever, visar att det generellt finns stora sociala nätverk. Man har goda kontakter med sina grannar, vänner och med skolan. Dessutom är förtroendet för stadens guvernör och reformen själv väldigt hög. I min studie undersöker jag också om fusk uppstår på grund av att människor agerar efter egennytta, det vill säga, finns det en möjlighet till att fuska kommer man att göra detta om det är lättare att komma i väg med fusk än vad risken är för att bli upptäckt. Denna studie visar på att det är många som fuskar av denna anledning. Det finns ingen bra kontroll över att betalkorten används ändamålsenligt och straff för den som gjort fuskat, det kostar inte mer än vad det smakar. Fusk lönar sig framför ärlighet.

Nyckelord: fusk, missbruk, välfärdsreform, socialt kapital, generell välfärd, selektiv välfärd, rationell choice theory, egennytta.

Antal ord exklusive förord, sammanfattning, innehållsförteckning, förord, referenser och bilaga; 10 835

Förord

Det är många personer som jag vill tacka för att ha gjort denna uppsats möjlig. Först vill jag tacka *Lilik Irawan* som inspirerat såväl mitt ämnesval som hjälp och tips på var jag kunnat söka information relaterat till min uppsats och var jag kunnat vända mig med frågor om hur den indonesiska byråkratin går till. Ett stort tack vill jag även ge till min handledare *Lars Karlsson*, som har gett mig många idéer och tips av stort värde för denna uppsats. Dessutom vill jag tacka *Eka*, P60 Dinas Pendidikan, med kollegor, för hjälp med att söka skolor i Jakarta som kunnat vara lämpliga för min studie. Jag vill också tacka alla rektorer och klassrepresentanter i de nio skolor som jag besökt för deras tid och hjälp med att söka potentiella personer för mina intervjuer. Sist, vill jag tacka alla de föräldrar som tagit sig tid för alla de intervjuer som denna studie bygger på.

1.1 Introduktion

Implementering av nya reformer sker sällan problemfritt. Många gånger blir slutresultatet annorlunda från hur planeringen av införandet av programmet sett ut. Ett exempel på detta kan ses i Indonesien där subventionsprogrammet *Kartu Jakarta Pintar (KJP)* gett upphov till fusk och missbruk bland mottagare av programmet.

När Indonesiens huvudstad Jakarta år 2012 implementerade KJP var idén att alla fattiga medborgare i Jakarta, Indonesien skulle få fri tillgång till material för sin skolgång. Kartu Jakarta Pintar, eller ”utbildningskort” har som syfte att elever med svaga ekonomiska möjligheter skall kunna tillgodose sig en utbildning från grund- upp till gymnasienivå. Finansieringen sker helt av offentliga medel. Det grundläggande materialet består av uniform, skor, skolväska, skoltransport, mat och liknande. De kriterier som skall vara uppfyllda för att få denna hjälp är att föräldrarnas inkomst skall ses som otillräcklig, elevens möjligheter för att handla böcker, skrivblock, uniform, skollunch, kläder med mera skall räknas som låga¹. De som uppfyllt kriterierna och sedan ansökt om att få ett kort kommer efter godkännande få ett betalkort som varje månad fylls på med en viss summa pengar (mellan 60-150 kronor per månad) och ett större belopp varje terminsstart. Kortet kan sedan användas i bestämda butiker som säljer utbildningsmaterial².

Sedan KJP startades i Jakarta 2012 har flertal problem uppmärksammats av media och *Badan Pemeriksa Keuangan* (Revisionskommittén). Bland annat har dubletter uppmärksammats bland ansökningarna, man har upptäckt så många som 9006 ”dubbla mottagare” där både namn av modern och barnet varit detsamma. Kostnaden av dessa dubbla utbetalningar har gått upp till 13,4 miljarder rupiah (cirka 8,4 miljoner SEK)³. Ett annat problem som uppmärksammats är att mottagare av korten, som har ett värde på 750 000 rupiah (473 SEK) missbrukas genom att de säljs vidare för 500 000 rupiah (314 SEK). Det finns 20 sådana fall

---

¹ Informasi umum tentang KJP, http://kjp.jakarta.go.id/kjp2/public/informasi_umum.php?id=eydpZCc6J2M3NGQ5N2IwMwVhZTI1N2U0NGFhOWQ1YmFkZTk3YmFmJywnamVuaXMnOicxNWY0MDI5MTI5OWQ4YzQ3NDMxYzZcwNDVhMDVmOWNmOCd9, Sistem Administrasi Kartu Jakarta Pintar, Dinas Pendidikan Provinsi DKI Jakarta, hämtad: 2015-10-30

² Besaran dan pencairan dana KJP http://kjp.jakarta.go.id/kjp2/public/informasi_umum.php?id=eydpZCc6Jzk4ZjEzNzA4MjEwMTk0YzQ3NTY4N2JlNjEwNmEzYjg0JywnamVuaXMnOicxNWY0MDI5MTI5OWQ4YzQ3NDMxYzZcwNDVhMDVmOWNmOCd9, Sistem Administrasi Kartu Jakarta Pintar, Dinas Pendidikan Provinsi DKI Jakarta, hämtad 2015-10-30

³ Qur'anul Hidayat, *BPK: Kartu Jakarta Bermasalah*, <http://news.okezone.com/read/2014/06/20/500/1001722/bpk-kartu-jakarta-pintar-bermasalah>, Okezone.com, uppdaterad 2014-06-20, hämtad 2015-10-20

som uppmärksammats (totalt är det 489 000 personer som mottagit kortet)⁴. Andra former av missbruk som har uppmärksammats är elever som använt kortet i guldbutik, vid restaurangbesök och för karaoke. I fall där eleven har blivit upptäckt med att använda betalkortet till sådant som klar inte är för skolutrustning har konsekvenserna blivit att kortet har dragits in⁵.

År 2015 har vissa åtgärder vidtagits för att dra ner på fusket avseende KJP i Indonesien. Däribland har man infört NIK, *Nomer Induk Pendudukan* ("befolkningsnummer") vilket kunnat dra ner duplikaten drastiskt och man ser detta som en huvudanledning till att antalet sökare minskat med 20,7 % från tidigare år. En annan stor förändring är att kontanter inte kan tas ut med kortet som tidigare vilket man hoppas skall dra ner på felanvändningen⁶. Många är dock skeptiska till att de inte längre kan handla föremål kontant. Det är oftast endast inne på köpcentrum där det går att finna platser som tar emot kortbetalning och där är priserna avsevärt dyrare än vad de varit på skolans egna butik. Många har också angett att det finns svårigheter att ta sig till ett köpcentrum då fattiga människor har begränsade möjligheter att ta sig dit för att handla, en del menar att de inte fått speciellt stor användning av kortet sedan regelförändringen⁷.

Vad kan detta fusk bero på? Robert Putnam menar att brist på socialt kapital, tillit medborgare emellan ger försämrade tilltro i samhället och för politiska program. Denna tes har tidigare blivit beprövad i västvärlden men i utvecklingsländer är det mycket få studier som har gjorts gällande förtroende och problem som uppstått i implementering av politiska program. Enligt studier av socialt kapital i en internationell jämförelse av World Values Survey (WVS) har Indonesien en hög rankning för socialt kapital, både i relation till asiatiska länder (enbart Kina och Vietnam ligger högre till), men också i relation till europeiska länder. Indonesien har över 40 % av befolkningen som känner ett gott förtroende till sina medmänniskor, detta är högre än

---

⁴ Alsadad Rudi, *Meski Ada Penyelewengan, Sistem Penyaluran KJP Dianggap Sudah Tepat*, <http://megapolitan.kompas.com/read/2015/08/05/14365181/Meski.Ada.Penyelewengan.Sistem.Penyaluran.KJP.Dianggap.Sudah.Tepat>, Kompas, uppdaterad 2015-08-15, hämtad 2015-10-30

⁵ Krisyarini, *Dana KJP Melenceng ampai Toko Emas dan Karaoke*, <http://megapolitan.kompas.com/read/2015/08/11/18193371/Dana.KJP.Melenceng.sampai.Toko.Emas.dan.Karaoke>, Kompas, uppdaterad 2015-08-11, hämtad 2015-10-30

⁶ Kelik Bayundara, *Mau tahu hal baru dari kartu Kartu Jakarta Pintar*, <http://marketeers.com/article/mau-tahu-hal-baru-dari-kartu-jakarta-pintar.html> Marketeers, uppdaterad 2015-05-21, hämtad 2015-10-31

⁷ Wisnu Widianoro, *Penerima Kartu Jakarta Pintar Masih Bingung*, <http://print.kompas.com/baca/2015/08/11/Penerima-Kartu-Jakarta-Pintar-Masih-Bingung> Kompas, uppdaterad 2015-08-11, hämtad 2015-10-31

i västländska stater såsom Tyskland, USA och Storbritannien. Indonesien är ett land där man i relativt hög utsträckning litar på varandra och där man också har nära och frekvent kontakt med sina nära. Enligt *Edelman Trust Barometer* från 2015 är Indonesien ett av de länder där man har högst förtroende till politiska institutioner, regering och media i hela världen. Indonesien har ett index på 67 vad gäller förtroende. Med presidentvalet 2014 har förtroendet för regering och politiska ledare ökat radikalt, från 49 upp till 65 procent. Detta visar på en optimism avseende det nya ledarskapet med hopp om att den nya regeringen skall föra landet bort från sådant som varit i rampljuset under förra regeringstiden, det vill säga, korruptionsskandaler och långsamt beslutstagande⁸.

---

⁸ David Brain, *Trust in Asia Pacific, Middle East & Africa 2015*, http://issuu.com/edelmanapac/docs/trust_in_apacmea_2015?e=7100583/11155664#search, Edelman Trustbarometer 2015 Annual Global Study, hämtad 2016-01-20, s 30-31

1.2 Syfte

I denna uppsats kommer jag att undersöka om varför den politiska reformen Kartu Jakarta Pintar (KJP) gett upphov till så många typer av missbruk och fusk. I denna uppsats vill jag studera utifrån tre olika teorier, som jag kommer att utveckla längre ner.

1.3 Frågeställning

- *Varför har reformen KJP gett upphov till fusk?*

2. Bakgrund

I stycket nedan beskrivs vad för regler som finns för Kartu Jakarta Pintar för att ge en bakgrund om vilka kriterier som skall vara uppnådda enligt lokal föreskrift och guvernörsföreskrift.

2.1 Bestämmelser avseende Kartu Jakarta Pintar

Föreskriften gällande utbildning ”Peraturan Daerah Nomor 8, 2006” § 5:1 beskriver att alla medborgare i åldrarna 7-18 år är förpliktade att delta i grundläggande utbildning fram till examen. De lokala myndigheterna skall bistå med utgifter och erbjuda utbildning i sammanlagt 12 år för de elever som kommer från fattiga familjer och elever som är föräldralösa⁹.

Guvernörsföreskrift för Jakartas provins nummer 174, 2015 beskriver stödet av personlig utbildning för mottagare av Kartu Jakarta Pintar. I paragraf § 3 står det att KJP skall höja möjligheten att skapa utbildningsservice på ett rättvis och jämnt sätt, garantera säkerhet till att få utbildning och höja resultatet av utbildningskvaliteten. I § 6:1 beskrivs att chefen för utbildningsenheten (*Kepala Satuan Pendidikan*) ger klassrepresentanten/ klassläraren i uppgift till att utföra datainsamling och observation av elever som kan vara möjliga mottagare av studiestöd. Observationen och datainsamlingen som nämns beskrivs vidare i § 6:2. Den skall vara max 12 dagar lång och beräknas från och med att ansökan har kommit från eleven och därefter skall ett övervägande göras av den sociala och ekonomiska situationen. I §9:1 står det att när datainsamling har blivit utförd så skall klassrepresentant/klassens lärare att göra ett hembesök. Vad gäller missbruk som uppmärksammas om KJP kan medborgare göra en rapportering (§44) på skriftligt sätt som når fram till utbildningsmyndigheten. En sådan anmälan skall innehålla en fotokopia av rapportörens identitetskort, en kronologisk följd av vilka bestämmelser som brutits följt av bevis, dokument, foton, inspelning som stödjer påståendet att ett lagbrott har skett¹⁰.

---

⁹ Dr H. Taufik Yudi Mulyanto, *Pedoman – Pemenuhan Kebutuhan Biaya Personal Siswa Miskin (BPSM) SD/MI, SMP/MTs, SMA/SMK/MA melalui Kartu Jakarta Pintar*, Dinas Pendidikan Provinsi DKI Jakarta, <http://www.scribd.com/doc/128087470/PEDOMAN-KJP#scribd>, 2012-12-01, s 4,6, 16-17, Hämtad 2015-11-08

¹⁰ Gubernur Provinsi Daerah Khusus Ibukota Jakarta, *Peraturan Gubernur Provinsi Daerah Khusus Ibukota Jakarta Nomor 174 tahun 2015 tentang Bantuan Biaya Personal Pendidikan Bagi Peserta Didik Dari Keluarga Tidak Mampu Melalui Kartu Jakarta Pintar*, http://kjp.jakarta.go.id/kjp2/public/PERGUB_KJP_174_2015.pdf 2015-05-18

3. Valfärd i Indonesien

I stycket nedan följer en beskrivning av Indonesiens välfärdsystem och vad tidigare forskning har att säga angående socialt kapital i Indonesien.

3.1 Den indonesiska välfärdsmodellen

EDI Suharto beskriver Indonesien som ett land där socialt skydd är mycket begränsat och välfärdsprogram såsom social säkerhet och social delaktighet är mycket vag. Sjukförsäkring och arbetstagar skydd existerar endast för dem som arbetar inom den statliga sektorn. De sociala utgifterna i Indonesien står endast för 2,9 % av BNP (2007). Historiskt har Indonesiens sociala service endast inriktats till de förmögna och de extremt fattiga. Suharto anser att social service borde bli mer universell och inrikta sig till alla medborgare vilket inkluderar dem med sociala problem som än så länge har blivit marginaliserade¹¹.

I en annan artikel, ”*Peta dan dinamika Welfare state di beberapa negara*” beskriver Edi Suharto Indonesien som ett land inom kategorin ”minimal modell” avseende välfärd. Denna minimala modell passar även för länder som Brasilien, Chile, Sydkorea, Filipinerna och Sri Lanka. Länderna karaktäriseras av en regering som har väldigt små utgifter för social välfärd. Valfärdsprogram och sociala garantier delas ut på ett sporadiskt sätt och ges allmänt endast till offentliga tjänstemän, försvarsmakten samt privatanställda som har resurser till att betala för premier. Suharto delar också in världens stater i fyra olika kategorier baserat på hur stor andel BNP som går till sociala utgifter. Första kategorin är välfärdsstater som globalt ses ha en väldigt hög andel BNP för sociala utgifter, dit ingår skandinaviska länder och Västeuropa där Sverige ligger i toppen med 33,1 % av BNP för sociala utgifter. Den andra kategorin är ”Ödmjuka stater” (*Negara Baik Hati*) som har lågt BNP men ändå inte låter detta bli ett hinder för sociala investeringar. Här ingår bland annat länder som Grekland (20,9 %) och Portugal (15,3 %). Den tredje kategorin är ”Snåla stater”, som har högt BNP men ändå spenderar en låg andel BNP på sociala utgifter, exempelvis USA och Japan. Den sista kategorin är ”Svaga stater”, som både har lågt BNP och låga sociala utgifter. Hit hör

---

¹¹ Suharto, Edi, *Development of Social Welfare in Indonesia: Situation Analysis and General Issues*, Centre of Policy Studies (CPF), Central European University Budapest, Hungary, www.policy.hu/suharto Mars 2008, Hämtad 2015-11-26, s 4-7

Indonesien, Kambodja och Laos som alla är länder som spenderar mindre än 5 % av BNP till sociala utgifter¹².

Nedan, i teoriavsnittet kommer jag att presentera Bo Rothsteins teori om att starka välfärdsstater (som i Suhartos exempel passar in till den första kategori av välfärdsstater) där universella program inriktade till hela befolkningen vinner större tillit och legitimitet, än länder som har svaga stödprogram av selektiv karaktär inriktade till bestämda medborgare (som passar till Suhartos tredje och fjärde kategori av välfärdsstater). Indonesien ingår som beskrivs ovan till den fjärde kategorin av välfärdsstater¹³.

3.2 Tidigare forskning – Socialt kapital i Indonesien

I en artikel från Lisa Cameron och Manisha Shah undersöks hur ett kontantöverföringsprogram har gett sociala negativa konsekvenser. Programmet implementerades i slutet av 2005 och kallades *Bantuan Langsung Tunai* (BLT) och riktade sig till hushåll med månadsutgifter som var lägre än 175 000 rupiah (cirka 120 kronor). BLT var tänkt som en hjälp för att kompensera fattiga hushåll för en plötslig kraftig ökning i bränslekostnader som blev ett resultat från avlägsnade bränslesubventioner. Den dåliga implementeringen av programmet misstänkts ha lett till att flera berättigade hushåll gick miste om utbetalningen de var berättigade vilket då fick det sociala kapitalet att minska inom gemenskapen i samhället. Effekter av detta har lett till antisocialt agerande, ibland till och med kriminalitet. Problem som bland annat uppstod med programmet BLT var att det gavs en mycket begränsad tid till att implementeringen, runt tre månader.

Precis som i många utvecklingsländer så finns det i Indonesien ingen nationell databas över hushållsinkomster eller databas över utgifter. Landshövdingar (*village head*) i 70 000 byar blev ombudda att lämna in en lista på de hushåll som landshövdingarna själva ansåg var ”fattiga hushåll”. De hushåll som fått en rankning över en viss poäng i värderingarna blev mottagare av BLT, medan de som blivit rankade under detta poängkriterium inte blev tilldelade något bidrag. Denna orättvisa värdering gav upphov till protester i många städer runt om i Indonesien och flera personer med makt i samhället som politiska ledare blev utsatta

---

¹² Suharto, Edi, *Peta dan Dinamika Welfare state di beberapa negara – Pelajaran apa yang bisa dipetik untuk membangun Indonesia?*, 2006, <http://www.policy.hu/suharto/Naskah%20PDF/UGMWelfareState.pdf>, Hämtad 2015-11-26, s 7, 10-11

¹³ Kim, Sunhyuk, *NGOs and Social Protection in East Asia: Korea, Thailand and Indonesia*, *Asian Journal of Political Science*, 23:1, 23-43, Publicerad 2014-12-13, Hämtad: 2014-11-24, s 38-39

för hot och våld. Resultaten från Cameron och Shajs studie visar att ju högre antal invånare i en by som är mottagare av BLT, desto högre var kriminaliteten i byn i fråga. Studiens slutsats blir att det är av stor vikt att skapa politiska program på ett sätt som finner acceptans av de samhällen som blir mål för programmen. Acceptans av ett program kan uppnås genom att förtydliga målen och att ha en transparent kommunikation om programmets syfte till den generella befolkningen. Att involvera samhället i policyprocessen kan avsevärt höja tillfredsställelsen i samhället¹⁴.

---

¹⁴ Cameron, Lisa, Shah, Manisha, *Can Mismatching Destroy Social Capital and Stimulate Crime? Evidence from a Cash Transfer Program in Indonesia*, Chicago Journals, Economic Development and Cultural Change Vol 62, No 2, Januari 2014. Hämtad: 2015-11-25, <http://www.jstor.org.ezproxy.ub.gu.se/stable/10.1086/674102>

4. Teori

I följande avsnitt kommer jag att redogöra de tre teorier som jag valt att ställa mot varandra för att se vilken som bäst kan besvara min forskningsfråga om varför fusk uppstått med reformen *Kartu Jakarta Pintar* (KJP). KJP, som beskrivs i avsnitt 1.1. Nedan beskrivs först Robert Putnams teori om socialt kapital, därefter Bo Rohtsteins teori om hur skillnader i utformning av en reform, generellt eller selektivt välfärdsprogram påverkar medborgares förtroende. Den tredje teorin som jag tar upp i denna uppsats är Rational Choice Theory, eller människors agerande efter nyttomaximerande. I enlighet med den tredje teorin så kommer människor att agera efter vad som tillfredsställer de egna behoven på bästa sätt, är det fler fördelar med fusk än nackdelarna av att bli upptäckt kommer människor att välja att fuska i enlighet med egennyttan.

4.1 Socialt kapital

Robert Putnam beskriver grundstenen i teorin socialt kapital i ”*Bowling Alone*” med principen av generell ömsesidighet (generalized reciprocity) – en tjänst utförs för någon utan att man i gengäld förväntar sig något tillbaka. Man litar på att någon vid någon annan tidpunkt kommer att återge denna tjänst. Social tillit beskriver Putnam som en tillit till våra medmänniskor som skiljer sig från den tillit som finns till institutioner och politiska auktoriteter. Exempelvis kan det vara enkelt att lita på sin granne men svårt att känna tillit till stadshuset eller det omvända¹⁵.

Socialt kapital beskriver Putnam som hög nivå av förtroende som följd av medborgarnas aktiva delaktighet i en gemenskap vilket senare skapar socialt önskvärda effekter. För det första kan socialt kapital användas för att lösa kollektiva problem på ett enkelt sätt. Människor fattar ofta bättre beslut om dessa tas i en gemenskap. För det andra är att dagliga verksamheter och sociala transaktioner är mindre kostsamma om människor känner av en hög tillit till varandra. Detta för att om tillit existerar, behöver man varken spendera tid eller pengar på att kontrollera att de uppehåller vad de avtalat om. En tredje fördel är att socialt kapital vidgar vår medvetenhet om andra människors öden, och hur vi är sammanlänkade. Människor som känner av hög tillit till andra medborgare, oavsett om det rör familjemedlemmar, vänner eller bekanta på bowlingbanan, utvecklar karaktäristiska drag som är till fördel för samhället som helhet. Människor blir mer toleranta, mindre cyniska och mer

---

¹⁵ Putnam, Robert D., *Bowling Alone – The collapse and revival of American community*, Simon & Schuster Paperback, New York, 2000, s. 134, 137

empatiska för andra människors motgångar. Index av socialt kapital kan mätas genom medborgares tilltro för varandra, deltagande i organisationer, volontärt arbetande, röstdeltagande och grad av socialisering med vänner ¹⁶.

I *Bowling Alone*, redogör Robert Putnam skillnader i socialt kapital och vad detta har för effekter i olika amerikanska delstater. Ett exempel är att stater med högt socialt kapital statistiskt har lägre antal mord, kopplingen mellan socialt kapital och ”säkerhet på gatorna” menar Putnam är hög. Socialt kapital är enligt Putnam en viktigare faktor än en stats utbildningsnivå för att hålla ett lågt index för mord per capita. Det finns även ekonomiska fördelar med hög andel socialt kapital. Putnam ger som exempel att individer som växt upp i välbärgade familjer med ekonomiska värdefulla sociala kontakter har större chans att lyckas på den ekonomiska marknaden och detta är inte enbart kopplat till den rika bakgrunden eller till den goda utbildningen utan rent av kontakter. Sociala länkar visar sig influera chanser till att få ett jobb, löneökning, bonus och andra ekonomiska fördelar. Enligt Putnam innebär avsaknad av tillit till våra anställda eller till marknadsaktörer också att vi själva blir mer misstänksamma och slösar stora resurser på övervakning, efterlevnadsstrukturer, försäkring, juridiska tjänster etc. Sociala nätverk kan istället innebära grundförutsättning för innovation, ömsesidigt lärande och produktiv tillväxt. Putnam ger också flera hälsofördelar med högt socialt kapital, sociala nätverk motverkar att människor lever isolerat och människor som lever för sig själva har större benägenhet till att röka och dricka alkohol¹⁷.

Om det i Jakarta är en brist på socialt kapital innebär det att medborgarna inte litar på att andra människor gör rätt för sig. När denna misstro existerar, och man inte anser att andra medborgare följer spelreglerna kan det då i nästa led bidra till att man själv inte ser anledning till att göra rätt, varför skall jag vara ärlig när andra inte är det? Om det finns en tro om att andra människor får statlig hjälp utan att de har rätt till det, och om KJP inte ses som rättvist kan det finnas en risk till att man själv väljer att fuska. Stämmer denna teori? I min studie som presenteras nedan kommer jag att försöka se hur väl denna teori kan kopplas till frågan om hur fusk uppstår av programmet KJP.

---

¹⁶ Putnam, Robert D., *Bowling Alone – The collapse and revival of American community*, Simon & Schuster Paperback, New York, 2000, s. 288, 296

¹⁷ Putnam, 2000, s 308-309, 319, 326-328

4.2 Behovsprövade/ universella program

I Bo Rohtstein och Staffan Kumlins artikel ”*Making and breaking social Capital*” diskuteras begreppen universell och behovsprövad offentlig service. Vid selektiv offentlig service måste medborgare leva upp till vissa kriterier för att bli mottagare av offentlig service. Dessa kriterier kan vara av ekonomisk karaktär, vara förknippat till en individs hälsa eller förmåga att ta hand om sig själv. I den skandinaviska modellen är det den universella modellen som är mest förekommande. Ett problem med behovsprövade program är att var och en själv måste ansöka om att få ta del av en viss service. En svårighet som uppstår är att avgöra vilket som är det rätta beslutet i det specifika fallet. Tjänstemannen som handlägger ett visst fall riskerar då att bli anklagad för att dela in människor till stereotyper och att styras utav fördomar. Medborgarna å andra sidan, kan ha flera skäl till att undanhålla information för att försöka övertyga tjänstemännen om att de är lämpliga mottagare för ett visst program. Detta leder i nästa steg till misstro mellan klienter och handläggare. Selektiv välfärd är därför mycket svårare då den handskas med fall av eventuellt fusk eller diskriminering vilket universal välfärd undgår¹⁸.

Bo Rohtstein förklarar i sin artikel ”*The universal welfare state as a universal dilemma*” att selektiva välfärdsstater gör bedömningen om vilka som skall inräknas till ”de behövande” och vilka som är ”de icke behövande” eller de ”förtjänstfulla fattiga” och ”de icke-förtjänstfulla fattiga”. En universell modell där alla får tillgång till välfärdsprogrammen kan ses som billigare och enklare att implementera. Detta eftersom inga administrativa insatser behövs som en behovsprövning om vem som skall ta del av programmen. I den selektiva modellen behövs först ett avgörande om vem som skall ta del av ett program och därefter också en bedömning av hur mycket stöd personen har rätt att få. Detta blir mycket svårt att göra utan att gå emot principen att behandla samtliga medborgare med jämlik omsorg och respekt, att dela in människor i olika grupper leder ofta till en stigmatisering. Ett problem som uppstår inom selektiv välfärd är att tjänstemän får rollen som byråkrater som kan bli maktmissbrukare och bli ansvariga för bedrägeri mot klienterna. Å andra sidan kan klienterna, om de är rationella överdriva sin situation och beskriva den som värre än vad den faktiskt är¹⁹.

---

¹⁸ Rohtstein, Kumlin, s 348-349

¹⁹ Rothstein, Bo, *The Universal Welfare State as a Social Dilemma*, Rationality and Society 05/2001, Volym 13, Tidskrift 2, SAGE journals, s 224-226

Vid ansökan om KJP är det en tjänsteman som går igenom en lång rad av kriterier som den sökande skall motsvara, allt från ägodelar i hemmet, storlek av hemmet, föräldrarnas arbetssituation och moraliska kriterier såsom om eleven ofta deltar i gängbråk, röker eller skolkar bedöms. Kan alla dessa regler ge upphov till misstro mellan den som bedömer och den som blir bedömd? Om den som ansöker om hjälp inte litar på att processen är rättvis kan det då finnas i enlighet med teorin, vara en anledning till att man inte vill vara ärlig? Om handläggarna ses som korrupta eller som personer som inte gör neutrala bedömningar kan det då vara en risk att man själv inte är ärlig? Varför skall jag vara ärlig när den som handlägger mitt ärende ändå inte följer reglerna på ett rättvist sätt?

4.2.1 Margaret Levis kriterier för villkorligt samtycke

Margaret Levi bygger vidare på teorin om att generell välfärd vinner högre legitimitet än selektiv, som förklaras med hjälp av tre kriterier. Denna teori som kallas “villkorligt samtycke” presenteras i Bo Rothsteins bok “Vad bör staten göra”²⁰.

Margaret Levi menar att det går att identifiera tre institutionella egenskaper hos vad hon kallar generella system och att dessa kan bidra till att skapa “villkorligt samtycke”.

1. Mål och värden stämmer överens med uppfattningar om vad som är rätt och riktigt. Detta kallas substantiell rättvisa. Villkorligt samtycke uppstår när duala nyttofunktioner aktiveras. Medborgarna bedömer dels sina egna handlingar (betala skatt och förmåner som individerna får från välfärdssystemet) och hur detta påverkar individen själv, men medborgarna beaktar också handlingarnas “sociala biverkningar”. Det innebär att det inte är tillräckligt att välfärdssystemet fungerar bra för individen själv men det måste också vara rättfärdigt. Generell välfärdspolitik ses ofta som mer rättvist än selektiv eftersom selektiv har en logik som styrs av utpekande, uppdelande och urskiljande²¹.
2. Villkorligt samtycke uppstår lättare om reglerna i systemet ses av allmänheten som rationella och utan stor resursåtgång. Rättsäkerhet eller proceduriell rättvisa är också något som förenklar villkorligt samtycke. Procedurer som behandlar alla med lika

---

²⁰ Rothstein, Bo, *Vad bör staten göra? – Om välfärdsstatens moraliska och politiska logik*, 2010, SNS Förlag, s 140-1141

²¹ Rothstein, 2010, s 193

omtanke och respekt ses som bättre än andra procedurer. Alla medborgare skall alltså ses som jämbördiga i förhållande till staten. Även för detta villkor är generell välfärdspolitik fördelaktigt eftersom det inte kräver tjänstemän som utför behovsprövning om vem som är berättigad till stöd eller hur mycket stöd någon har rätt till. Välfärdssystemets administration inom selektiv välfärd kan ses som byråkratiskt slöseri, eller som sociala biverkningar²².

3. Det tredje villkoret innebär att samtliga medborgare är överens om att var och en bidrar med de uppoffringar som krävs. Det generella välfärdssystemet är att föredra då det selektiva innebär att stöd endast går till dem som inte på något sätt själva kan bidra till sin egna försörjning eller klara av att tillgodose sina grundläggande behov. Denna kategori betalar inte någon skatt eftersom de inte har någon inkomst. Sammanfattat så vinner ett välfärdssystem lättare legitimitet om systemet får nettomottagarna att framstå som personer som bidrar till kostnaderna²³.

---

²² Rohtstein, 2010, s 194

²³ Rohtstein, s 197-198

4.3 Rational Choice Theory – en individ agerar för att maximera sin egen nytta

Michael Hill menar i boken ”*The Public Policy Process*” att ett av nyckelantagandet inom teorin Rational Choice Theory (RCT) ligger i att människor handlar inom vad som är bäst för deras egna intressen. RCT menar att marknadsmekanismer kan användas för att förklara kollektiva valproblem. Individuella val skiljer sig inget från marknadsval. Externa faktorer uppstår när marknadsaktiviteter ger konsekvenser, antingen positiva eller negativa för de individer som deltar i dessa aktiviteter. Misslyckande till att handskas med externa faktorer kan leda till ”the tragedy of the commons” som refererar till kollektiva konsekvenser av egenintresset i individuella val. Alla kommer drabbas långsiktigt. The tragedy of the commons kan definieras som att ett landområde som bönder har rätt att använda som boskap men där det inte finns några regler om användandet. Individerna kommer då inte att se någon anledning till att vara restriktiva och man tänker ”några djur till gör ingen skada”. När alla tänker på detta vis leder det till förstörelse av den gemensamma betesmarken. Ett annat begrepp som diskuteras gällande egenintresset i kollektiva intressen är ”frie riders”. Det handlar om individer som åtnjuter något de själva inte betalat för. Om någon bygger en havsvall för att skydda sin egendom från översvämning så kommer också grannarna kunna dra nytta av denna havsvall²⁴.

Om det stämmer att människor agerar utefter egennytta kan det också vara en orsak till att människor väljer att fuska även om det drabbar kollektivet, det viktiga är att individen själv drar nytta. Om det går att handla föremål som ses ge högre nytta för individen är skolmaterial, kan det då bli en orsak till att fuska? Chansen för att utstå repressalier verkar också som mycket liten, så om individer agerar efter egennytta borde en logisk konsekvens vara att man väljer att fuska i detta fall. Den tredje teorin innebär alltså att fusket skulle bero på att människor fuskar just för att det finns en möjlighet till det, det skadar inte att handla saker som inte stämmer överens med reglerna och det skadar heller inte att försöka ansöka och få hjälp av programmet trots att man inte har rätt till det.

4.4 Analysschema baserat på tre teorier

---

²⁴ Hill, Michael ”*The Public Policy Process*”, Routledge 2012, s 96-98

Nedan följer ett analyschema som jag senare kommer att ta mig hjälp utav för att undersöka om faktorerna kopplade till mina teorier har någon inverkan på missbruk av KJP.

Bo Rohtsteins teori som jämför universell med selektiv välfärd har jag använt mig av med hjälp av Margaret Levis tre kriterier för villkorligt samtycke. Villkorligt samtycke är enligt dessa kriterier alltid enklare att uppnå i generell än i selektiv välfärd. Dessa kriterier blir senare en utgångspunkt vid min senare analys av mina data.

Den andra teorin är socialt kapital där jag undersöker om kriterier som tilltro till övriga medborgare i samhället och tilltro till de styrande har inverkan på individers eventuella benägenhet till att fuska. Kriterierna som jag har i mitt analyschema är sådant som bör vara uppfyllt för att den kopplingen skall kunna tas.

I min tredje teori vill jag undersöka om det är individers agerande efter sin egna nytta, om en person i första hand ser till sina egna fördelar framför samhället i sin helhet som påverkar hur att fusk uppstår.

ANALYSSCHEMA

Margaret Levis teori för "villkorligt samtycke" (reformens utformning)

FAKTOR	ORSAK TILL ATT MISSTRO UPPSTÅR	KONSEKVENSN
Substantiell rättvisa	<ul style="list-style-type: none"> • Målen med KJP ses inte som rättfärdiga • Man ser inte att skatterna som betalas används till rätt ändamål.	Missbruk och felanvändning av KJP.
Proceduriell rättvisa	<ul style="list-style-type: none"> • KJP uppfattas inte som rationellt av allmänheten • Man ser att KJP innebär en stor resursåtgång med liten nytta för medborgarna. • Systemet och byråkraterna som bedömer var och ens rätt att mottaga KJP ses som orättvist, individer bedöms inte rättvist vid ansökan om KJP. • Tilltron till klassrepresentanterna (som gör bedömningen om vem som skall tilldelas KJP) är låg.	Missbruk och felanvändning av KJP.
Ömsesidigt bidrag till välfärd	<ul style="list-style-type: none"> • Det ses som orättvist att människor som inte bidrar till den allmänna nyttan och inte betalar skatt skall få hjälp av allmänna medel att köpa skolutrustning som andra betalar själva för.	Missbruk och felanvändning av KJP.

Socialt kapital;

FAKTOR	ORSAK TILL ATT MISSTRO UPPSTÅR	KONSEKVENSN
Socialt kapital	<ul style="list-style-type: none"> • Det finns en låg tilltro till varandra, man har dålig kontakt med grannar och människor i samhället. • Tilltron till politikerna och den lokala guvernören som ligger bakom programmet KJP är låg.	Missbruk och felanvändning av KJP

Agerande efter egennyttan;

Agerande efter egennyttan	<ul style="list-style-type: none"> • En individs val är beroende av vad som ger högst personlig nytta, finns det möjlighet till att fuska med låg risk för att bli upptäckt kommer man att fuska. • De egna behoven kommer att prioriteras framför vad som är det bästa för samhället som helhet.	Missbruk och felanvändning av KJP
----------------------------------	--	-----------------------------------

Faktorerna från detta analyschema kommer senare att utgöra mallen för frågorna som jag ställer i min undersökning. Svaren kommer jag senare att analysera och använda för att återkoppla till hur väl de passar till vad som beskrivs ovan.

5. Metod

Då min uppsats åsyftar till att undersöka en varförfråga, som är kopplat till individuella åsikter anser jag att en kvalitativ undersökningsmetod passar bäst här. Jag vill undersöka personliga åsikter och djupgående tankar hos mottagarna till Kartu Jakarta Pintar (KJP). Med en kvalitativ forskningsmetod ges möjlighet till mer djupgående information då de som deltar i undersökningen ges möjlighet till att inte bara svara till vad man tycker, men också utveckla och resonera kring ett visst problem. Om vi vet att en person har lågt eller högt förtroende för en reform är det också intressant att utveckla varför detta förtroende är lågt eller högt.

5.1 Kvalitativa intervjuer

Kvalitativa intervjuer beskrivs i Metodpraktikan som en metod som passar när man vill ta reda på *hur* något gestaltas. En fördel i detta är att den som ställer frågorna får en chans till att följa upp frågorna och frågorna i sig ger utrymme för oväntade svar från den som blir intervjuad. Metoden används vanligtvis när forskaren vill ta reda på hur någon uppfattar sin egna värld och utgångspunkten blir då ofta vardagssituationer²⁵.

Vad gäller intervjuer menar Essiasson med flera att intervjuer kan delas in till informations- och respondentintervjuer varav den första är den typen av intervjuer som syftar till att ta reda på mer information om något, exempel hur människor arbetar inom en viss organisation. Den senare, respondentintervjuer, är istället den sortens intervjuer som har syftet att ta reda på enskilda personers upplevelser och tankar²⁶.

Eftersom min fråga handlar om *varför* fusk uppstår hos ett politiskt stödprogram är samtalsintervjuer till stor hjälp. Om jag hade valt metoden enkät, skulle jag på förhand behöva ge ut lämpliga alternativ och om inget av alternativen passar får den som svarar ingen större möjlighet att utveckla sin relation till det hur man ser på fusk eller förtroendet till reformen i sig. En enkät kan enkelt ge svar till en ja- och nej-fråga, men ett utvecklande svar, att ta reda på mer om varför det förhåller sig på ett visst sätt är svårt via enkät. Detta för att en varför-fråga kräver att den som svarar får en chans att utveckla sitt svar.

---

²⁵ Essiasson, Peter, Gilljam, Mikael m fl, *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*, 2012, Nordstedts Juridik AB s. 238

²⁶ Essiasson, 2012, s 258

5.2 Urval

För att hitta lämpliga personer för min intervju kontaktade jag *Dinas Pendidikan Jakarta* (skolmyndighet för Jakarta) för att be om att få ut statistik över skolorna med flest mottagare av KJP. Jag fick därifrån en lista med samtliga skolor i Jakarta med mottagare av KJP. Förutom namn på skolorna i fråga fick jag också kontaktuppgifter till rektorerna på de olika skolorna. Utifrån denna lista i Excell-format har jag kontaktat skolor för att höra efter om det funnits möjlighet för mig att besöka skolan, berätta om min studie och eventuellt få hjälp med att komma i kontakt med föräldrar till barn som mottar KJP. Att kontakta olika skolor har gett mig möjlighet att få svars personer med olika erfarenheter av bemötande och upplevelser av skolinstitutionen än om jag enbart hade vänt mig till en bestämd skola. Skolorna i fråga är dessutom belägna utspritt i stor-Jakarta; i västra, östra, södra, norra och centrala delen av Jakarta. När jag kontaktat skolorna har jag bett om att få komma i kontakt med ett antal föräldrar som har mottagit KJP och också ett antal föräldrar till elever som har rätt till, men ändå inte mottagit KJP. Totalt rörde detta sig om 40 intervjuer.

5.3 Samtalsintervju

Vid denna undersökning har ett snöbollsurval skett. Detta begrepp benämns i Metodpraktikan som att man söker efter intervjuobjekt genom att man kontaktar en informant som i sin tur ger tips på andra personer som har den informationen om vad som efterfrågas av forskaren²⁷. Från skolmyndigheten fick jag hjälp med att få ut statistik på personer som mottagit programmet, den senaste utvärderingen av KJP från tidigare detta år samt en lista med de skolor som har flest mottagare av KJP. Utifrån den informationen jag fått från skolmyndigheten har jag därefter ringt ett flertal skolor för min studie.

5.4 Sammanfattning av datainsamling

Efter att ha lämnat in en skriftlig förfrågan till Jakartas skolmyndighet om att få tillgång på lista med samtliga skolor, från lågstadie- till gymnasienivå, som har elever med mottagare av KJP med kontaktuppgifter till dessa skolor, utvärdering utförd av myndigheten om KJP och dokument om planering för implementering av KJP, fick jag vänta cirka två veckor för att få min förfrågan godkänd. Därefter fick jag också veta från tjänsteman på plats att jag troligtvis behövde ett intyg från dem att visa upp vid de olika skolorna för att lättare få hjälp på plats. Jag blev informerad om att de flesta skolorna i Jakarta inte är samarbetsvilliga med

---

²⁷ Esiasson, Gilljam m fl, 2012, s 216

universitetselever om det inte finns ett intyg från en institution som får dem att känna att undersökningen är trovärdig.

När jag fått mitt intyg började jag att kontakta rektorer utifrån listan på de skolorna i Jakarta med flest elever med mottagare av KJP. Utifrån listan som jag fått från *Dinas Periodikan* fanns också namn på samtliga elever på vardera skola som är mottagare av KJP. Jag har försökt få variation av mitt urval genom att ta kontakt med skolor från Jakartas fem olika delar (centrala, södra, norra, västra och östra), och även varierat skolornas nivåer då de skolor jag kontaktat varit från *Sekolah Dasar, SD* (grundskola på låg- och mellanstadienivå), *Sekolah Menengah Pertama, SMP* (grundskola på högstadienivå), *Sekolah Menengah Kejuruan, SMK* (gymnasium med teknisk inriktning) och *Sekolah Menengah Atas, SMA* (gymnasium med övriga inriktningar).

Totalt har jag kontaktat nio skolor och min första kontakt har alltid varit med rektorerna från de olika skolorna. Efter ett första samtal, där jag fått förklara varför jag är där, visat upp mitt intyg och också fått en chans att göra intervjuer om hur proceduren för utlämnande av KJP har sett ut i de olika skolorna har jag med hjälp av rektor på plats vidare kommit i kontakt med föräldrar till skolelever som varit villiga att ställa upp på intervju. De föräldrar jag bett om att få komma i kontakt med är såväl föräldrar till elever som mottar KJP som föräldrar till elever som av olika skäl inte mottagit KJP. I den andra kategorin sökte jag elever som ansökt men blivit nekade, de som passat in för kriterier för KJP men av olika skäl valt att inte ansöka och även föräldrar till elever som tidigare varit mottagare men på grund av regelöverträdelser blivit blockerade. Samtliga rektorer har därefter varit mycket hjälpsamma med att söka elever och efter några dagar upp till ett par veckor efter min kontakt med rektorerna i de olika skolorna har jag blivit kontaktad åter för att få utföra intervjuer direkt på skolan med föräldrarna.

I de olika skolorna har jag sedan kommit i kontakt med ett antal föräldrar som frivilligt kommit till skolorna för att prata med mig. Jag har intervjuat dem en och en i diverse skollokaler som jag fått använda för mina intervjuer. I våra samtal har vi diskuterat generella åsikter om KJP, vilka problem de olika föräldrarna ser, om de upplevt att det finns orättvisor i hur de blivit behandlade och om vad man anser om fusk runt reformen.

5.5 Källkritik

Eftersom denna studie helt förlitar sig på information framtaget från samtalsintervjuer finns det flera faktorer som ger anledning till kritik mot källorna. Mina respondenter tillhör personer som aldrig tidigare har ställt upp på intervjuer och många av frågorna tillhör sådant som de aldrig själva fått reflektera runt innan. Svaren är inte baserade på fakta, utan på människors uppfattning. I flera fall har det varit respondenter som varit osäkra på mitt syfte till varför jag utfört intervjuerna, vissa har tolkat att jag representerar skolmyndigheten, regeringen eller som vid ett tillfälle, världsbanken. Om den som blivit intervjuad inte har känt att jag har varit neutral till ämnet som diskuterats finns det också en risk att de själva inte vågat ge ärliga svar. Kanske finns det en rädsla för att uttala sig kritiskt om skolan om det finns en misstanke att det som sägs kan användas mot dem på något sätt.

5.6 Etik

När jag utförde mina intervjuer valde jag att endast ha penna och block, ej inspelningsapparat då jag varit orolig över att en inspelningsapparat kunnat ge negativ effekt på de svarande. Kanske hade samtalet blivit mer ansträngt och den intervjuade skulle kunna känna sig hotad då inspelning av samtal kan uppfattas som övervakande.

En annan fråga jag ställde mig var om de som intervjuade skulle vara anonyma eller om deras namn skulle vara synliga i denna uppsats. Eftersom fusk och bedrägerier egentligen är ett känsligt ämne där den som blir påkommen riskerar rättsliga påföljder hade anonymitet kunnat ge trygghetskänsla för respondenten att tala fritt om det känsliga ämnet. Dock, har jag valt att använda namn i denna undersökning då det inte har varit någon som bett om att få vara anonym och ingen har heller känt sig obekvämt med att diskutera ämnet. I mina intervjuer finns flera personer där jag endast har förnamn, detta är inte för att skydda respondenterna eller för att de inte velat uppge efternamn utan för att många på Java helt enkelt endast har förnamn, man saknar efternamn.

6. Resultat

Nedan följer en sammanställning av resultatet där mina respondenter har fått analysera till fusk och varför det uppstått vid implementeringen av *Kartu Jakarta Pintar*. Frågorna som jag har ställt är relaterade till mina tre teorier som jag jämfört mig av i studien. Frågorna går att se i bilagan nedan och svaren har jag sedan analyserat till hur väl de passar in till teorierna och vilken av dessa teorier som kan besvara min huvudfråga på bästa sätt.

6.1 Substantiell rättvisa

Vid mina intervjuer har mina respondenter fått resonera huruvida man ser målen med programmet som legitimt, det vill säga hur innehållet av *Kartu Jakarta Pintar* (KJP) svarar mot sitt syfte. Samtliga av de 40 personer som svarat på mina frågor menar att KJP är en stor hjälp för människor som inte har egna medel att införskaffa nödvändigt material för sin utbildning. Målen med programmet sägs vara mycket bra, och samtliga menar att KJP har förenklat möjligheten för respondenternas barn att inskaffa skolböcker, skoluniform, skor, skolväska och annat som tidigare av ekonomiska skäl inte varit möjligt att inskaffa. Flera föräldrar har sagt att man innan KJP fick snåla in på annat för att handla nödvändigheter till barnens skolgång. Edi Surprito, förälder till en elev på den privata skolan IPPI i centrala Jakarta förklarar att det innan KJP var möjligt även för de fattigare att införskaffa skolmaterial på egen hand men man fick då snåla in på annat. I hans eget fall var det ofta mat som man handlade mindre av. Ferawati som är förälder på samma skola menar också att det före KJP var möjligt att handla, men att det definitivt var svårare. Nu kan allt handlas inför terminsstart vid samma tidpunkt medan hon tidigare fick handla allt mer utspritt under olika perioder. Exempelvis fick Ferawatis dotter skolböcker för en termin, men nya skor fick vänta till den kommande terminen och så vidare.

Även om samtliga generellt menar på att programmets innehåll svarar väl mot sitt syfte så menar 13 av de 40 som intervjuades att reglerna om vad programmet skall användas till ibland strider mot hur programmet kan användas i praktiken. Att handla skolsnacks och skolskjuts är för exempelvis två saker man har rätt till enligt programmet men som inte är praktiskt möjligt med betalkort. Snacks i skolan går inte att handla på kort där man enbart tar emot kontanter, och skolskjuts är endast möjligt på ”TransJakarta” vilket bara de som bor i områden där denna busslinje passerar har möjlighet till. Elever som reser med annan kollektivtrafik måste betala skolresan själv vilket många ser som orättvist. Nurmanisah,

förälder till lågstadielev på Pisangan Baru, östra Jakarta, menar att reglerna är förvirrande och inte stämmer till hur användningen av kortet är praktiskt möjligt att använda till i praktiken.

”Kortet är ibland förvirrande, exempelvis sägs det att 100 000 per månad skall få gå till transport men det går inte om man inte kan ta ut kontanter då inga bussar förutom TransJakarta tar emot KJP..”

Nurmanisah, förälder till lågstadielev Pisangan Baru

En selektiv välfärd menar Levi som tidigare nämnts som ”utpekande, uppdelande och urskiljande” vilket är anledningen till att den har svårare att uppnå substantiell rättvisa. Förvisso stämmer inte alltid målen med programmet KJP till hur det kan användas i praktiken, men det finns ingen orättvisa beroende på att programmet är av selektiv karaktär. Att KJP för exempelvis inte kan användas på buss eller för att handla mellanmål i skolan gäller alla på grund av administrativa problem med betalningen och inte på grund av programmets utformning.

6.2 Proceduriell rättvisa

Proceduren för att ansöka om KJP anses generellt vara rättvis. Ansökningarna ses som komplicerade där man måste inhämta intyg (*surat keterangan tidak mampu*) från lokala *kelurahan* (administrativ områdesdistrikt) där man är bosatt om att man ses ha otillräckliga resurser. Man skall också lämna in ekonomiska uppgifter och ha haft ett hembesök där hemmets skick, familjens tillhörigheter och arbetssituation värderas vid av avgörandet om eleven har rätt till hjälp av KJP eller ej.

Det finns förvisso många som misstänker att det förekommer orättvisor i vem som mottar och vem som inte mottar KJP även om de administrativa reglerna är klara. Av 40 intervjuade kunde 19 av de intervjuade peka på faktorer som man ansett varit orättvis i hur handläggningen gått till av ansökningarna. Det gäller först och främst i vilka ansökningar som prioriteras, 12 av de intervjuade menade att många som borde ha rätt till att motta KJP inte har blivit godkända trots att deras levnadssituationer varit identiska med andra personer som mottagit. Det handlar om ansökningar som faller bort i processen då det är högar av ansökningar med en svag personalstyrka som administrerar ansökningarna. Dessutom menar många på att besked alltid ges utan anledning till varför man inte får sin ansökan godkänd.

”På denna skola är det cirka 7 personer som sköter det administrativa med KJP och det är runt 160 elever som mottar KJP så det är nog svårt för personalen att hinna med. Personalen får ofta arbeta övertid, de ser alltid jättestressade ut.”

Komar, förälder till elev som inte fått KJP, Pal Meriam grundskola, Östra Jakarta

”Jag har aldrig fått KJP trots att jag ansökt termin efter termin, aldrig heller fått anledningen till varför min ansökan inte blivit godkänd. Jag vet bara att det är många som ansöker om hjälp och att de kanske inte hunnit med att ta hand om min ansökan. Det verkar som att änkor prioriteras och jag har fortfarande min man vid liv.”

Rita, förälder till elev som inte mottar KJP, Pisangan Baru grundskola, Östra Jakarta

Andra faktorer som pekas ut som orättvisor i ansökningsproceduren är att banken inte alltid administrerar korten på en gång, vissa får sina betalkort direkt medan andra får vänta 4-5 månader. Att änkor och ensamstående prioriteras vid ansökning är vanligt på skolor med många elever. Två av de intervjuade har förklarat att politiska partier i en period före allmänna val har försökt tugga röster från föräldrar till skolelever genom att erbjuda dem KJP trots att det egentligen endast är skolpersonal som har rätt att rekommendera elever. De elever som blivit rekommenderade av politiska partier har dessutom många gånger redan väl ställt och möjlighet att handla skolmaterial på egen hand. Ibland ryktas det också om elever som fått ut dubbla KJP-kort, dels från skolan men också genom kort från politiker som blandat sig i processen. Vissa föräldrar påstår att man från det administrativa områdesdistriktet också utfärdar falska intyg där personer som har det gott ställt blir beskrivna som personer som saknar tillräckliga resurser. Dessa intyg utfärdas kanske för att man har någon vänskaps- eller familjeband med tjänstemän som utfärdar intygen.

Det finns uppenbart många som kan peka ut fel i den procedurella rättvisan. Det finns misstankar om korruption (utdelning av dubbletter, politiska partiers inflytande), tidsbrist (det finns ingen möjlighet att gå igenom samtliga ansökningar) och besluten till vem som får och inte får KJP tas alltid utan motivering. Eftersom det finns brister i förtroendet för handläggningen och då KJP inte alltid går till dem som är de mest behövande finns det en risk

att flera av dem som ansöker om programmet ansöker trots att man inte har rätt till det. Om andra personer har blivit godkända trots att de inte borde ha fått det, kan det också finnas en möjlighet för en själv att bli godkänd trots att man är medveten om att man egentligen inte har rätt till det. Avsaknad av proceduriell rättvisa är något som mycket väl kan förklaras till att KJP är ett selektivt program. Hade KJP varit av generell karaktär hade inga handläggare behövt göra en bedömning (som kan ses som orättvis) och tid för att göra denna bedömning på ett sätt som uppfattas som illegitimt.

6.3 Ömsesidigt bidrag till välfärd

När mina respondenter resonerar kring hur rättvist man anser det är att endast de fattigare är mottagare av programmet finns det ingen som protesterat, man anser att KJP är ett viktigt hjälpmedel för dem i samhället som inte har egna resurser. Under samtalen med de 40 intervjuade har det inte uppkommit några tankar om att endast människor som inte har egna medel har rätt till hjälp från regeringen.

I ett land med selektiv välfärd är det endast vissa (de allra fattigaste) som har rätt att få hjälp medan det är de rika, de som arbetar och betalar skatt som bekostar denna välfärd. Att det inte förekommer ett ömsesidigt bidrag till välfärd borde kunna skapa osämja och känslor av orättvisa. Kanske hade man kunnat vänta sig att rika personer som betalar skatt och därmed bidrar till finansieringen av KJP anser att det är rättfärdigt för dem att fuska och ansöka om hjälp av KJP, det är ju de själva som bekostar kalaset så varför inte delta i det också? I mina intervjuer resonerar dock samtliga respondenter, även de som intervjuats och inte mottar KJP, att det är självklart att programmet skall vara inriktat till dem som behöver och att det är viktigt att hjälpa dem som själva inte kan finansiera sina behov. Det finns inte en allmän syn om att den som mottar en subvention också skall vara densamme som bekostar den.

6.4 Socialt kapital

Förtroendet för respektive skola för de 40 respondenterna har genomgående varit positivt. Samtliga har svarat att de har ett gott, eller kanske även mycket högt förtroende. Detta gäller såväl föräldrar vars barn blivit nekade eller mottagna vid ansökningsprocessen av KJP. Samtliga känner sig också rättvist behandlade av skolan och att personal är måna om alla elevers bästa. Generellt tror också de flesta på att behandlingen av ansökningar går till på samma sätt på den egna skolan på andra skolor. Många har kontakter med föräldrar som har sina barn på andra skolor och genom kontakter föräldrarna emellan har många uppfattningen

att ansökningarna om KJP går identiskt till på andra skolor. Många talar om att skolpersonal anstränger sig till sitt yttersta för att behandla eleverna rättvist, många av de intervjuade har sett personal jobba sena timmar efter kontorstid med att införa datauppgifter vid administrering av KJP.

”Jag har ansökt men blivit nekad, jag och min man har tillräckliga resurser så vi behöver inte hjälp av programmet. Jag ville endast veta om jag passade in på kriterierna vid ansökan, skolan är enormt rättvis och ger bara hjälp till dem som faktiskt behöver. Det tycker jag är bra. Jag kommer inte söka om KJP igen.”

Nona, förälder till lågstadielev som ej mottar KJP, SDN Pal Meriam

”Visst är KJP rättvist, många ansöker men blir nekade men det är ingenting att ta personligt. Antingen så får man eller så får man det inte. Ingen går runt och har negativa känslor mot lärarna, de vill alla elevernas bästa och delar ut KJP till dem som bäst behöver.”

Siti, förälder till lågstadielev som mottar KJP, SDN Pisangan Baru

”Jag har själv varit elev på denna skola och så har även de flesta i min familj och alla mina tre barn. Jag har ett mycket stort förtroende, känner alla här och ser dem som nära vänner och familjemedlemmar.”

Aam, förälder till gymnasieelev som tidigare mottagit KJP, SMA Yappenda

Samtliga föräldrar i mina intervjuer har svarat att de har mycket god relation till sina grannar och man ser de i närområdet som nära vänner och till och med som familjemedlemmar. Samtliga av de som intervjuats menar att de har daglig kontakt med personer i deras omgivning.

Så gott som alla har mycket högt förtroende för den nuvarande guvernören i Jakarta, Basuki Tjahaja Purnama (Ahok). Han beskrivs som en person som har stor omtanke för de svaga i samhället, och driver frågor för att alla skall ha samma rättigheter. Guvernören dessförinnan i Jakarta var också densamme som introducerade programmet KJP, Jokowi Widodo (Indonesiens nuvarande president), och har också han stort förtroende bland mina respondenter. Däremot har få åsikter om hur det var dessförinnan. Flera svarar att de inte vet

hur det var tidigare eller att de tidigare guvernörerna endast brydde sig om den övre medelklassen och inte gett någon större hänsyn till de fattigare i samhället. Många ser den nuvarande guvernören som hård, en person som inte tolererar orättvisor och agerar utan att fundera över konsekvenser.

”KJP är bra mycket bättre än tidigare guvernörsprogram. Tidigare gavs böcker och material direkt från skolan men det var en bestämd kvot och alltid oklart om vilka som fick. Det var folk utifrån, politiker som kom och avgjorde vem som skulle få istället för att beslutet togs från skolan. Det skedde aldrig någon upprepad kontroll från termin till termin utan de som fick från början fortsatte att få. De som tog beslut hade dålig koll. Ahok är mer mån om de svaga i samhället, han är modig och tycker att alla skall få gå i skolan, tidigare guvernörer har inte brytt sig alls!”

Nurmiati, förälder till lågstadielev som mottar KJP, Yappenda

Politik, ledare och partier är det få som har någon åsikt om alls, 35 av dem svarar att de har saknar uppfattning helt om den politiska ledningen. Många menar att det viktiga är att överleva vardagen och att politiken känns oviktig. Vilka de politiska partierna är, vilka personer som är betydelsefulla i den politiska sfären säger nästan samtliga att man inte bryr sig om. Fem personer som har åsikter har negativ bild av politikerna i Jakarta. De beskrivs som ”råttor” (korrupta ledare) och arroganta för medborgarnas behov.

”Politiker har jag mycket lågt förtroende för, de ser inte till folket och bidrar till att de fattiga blir allt fattigare och de rika allt rikare. Detta blir tungt för framtida generationer”

Fatma, förälder till lågstadielev som mottar KJP, SDN Karet 05

Socialt kapital skapas utifrån stort tillit mellan medborgare, såväl vänner, familj som andra människor som finns i samhället. Mina korrespondenter har ett starkt socialt nätverk, man känner sina grannar väl, skolledningen och har goda kontakter till andra föräldrar som finns på samma skola. Den nuvarande guvernören har också mycket högt stöd, beskrivs av många som den bästa Indonesien haft men däremot är det ingen som har några åsikter om politiska partier och regeringen. Man säger varken att man har högt eller lågt förtroende för det är något man helt enkelt saknar åsikt om. Även Robert Putnam poängterar som jag nämnt i

teoriavsnittet, att socialt tillit inte är detsamma som att känna tillit för regeringen. Det är möjligt att det är lättare att känna större förtroende för regeringen om den sociala tillit som medborgare känner emellan är högt men detta är ingen självklarhet. Hög andel socialt kapital leder till många positiva effekter för samhället enligt Putnam, däribland mindre korruption, bättre hälsa och högre effektivitet. Lågt socialt kapital, står å andra sidan för det motsatta. Om KJP är ett program som drabbats av mycket fusk och bedrägerier till grund av lågt socialt kapital hade det berott på att medborgarna inte litar på varandra. I ett sådant läge skulle tankegångarna kunna vara att ”andra fuskar och använder KJP till personliga ändamål, varför skall då inte jag kunna göra det?”. Denna misstänksamhet gentemot varandra existerar förvisso inte och det är inte troligt utifrån svaren i mina intervjuer att det är brist på socialt kapital som får människor att fuska.

6.5 Agerande efter egennytta

När respondenterna blir tillfrågade om olika skäl till varför det finns människor som fuskar är det få som kan svara, det är ingenting som man reflekterar runt. En respondent, Rinaldi förälder till barn på skolan Yappenda, svarar att fusk lätt uppstår då föräldrar endast ser till sina egna behov, inte till barnets. Rinadui menar att om även barnen blev intervjuade vid ansökan om KJP skulle kanske detta problem kunna undvikas eftersom barn ofta inte är lika oärliga som deras föräldrar. Ett svar jag har fått är att fusk antagligen uppstår på grund av föräldrarnas etiska problem, man ser sina egna behov såsom avbetalning av bil eller att handla mat som större än barnens behov. Det är 13 av mina respondenter som menar att risken för att bli upptäckt för fusk och bli bestraffad för att ha använt kortet felaktigt är mycket liten, det finns för få personer från skolans ledning som kan kontrollera hur varje enskild person använder kortet. De föräldrar som blivit intervjuade och haft en åsikt om fuskets förekomst menar att den låga risken för att bli upptäckt är huvudanledningen till att människor fuskar. Endast en person av dem som jag har intervjuat känner någon som har försökt att fuska genom att vilja ansöka om KJP trots att personen i fråga har haft goda resurser.

”Ibland försöker föräldrar som har det gott ställt fuska sig till KJP och jag har blivit arg på en vän när hon låtsas ha det sämre än hon har det. Jag tycker inte att man skall få hjälp om man redan har det tillräckligt bra för att kunna betala själv och att det finns en fara med att utnyttja systemet. Det är viktigt att minnas att KJP är för de fattiga. Vissa förstår inte då de kanske gått i andra skolor som godkänt personer till att få KJP trots att de inte borde få.”

Imam, förälder till mottagare av KJP, Pisangan Baru

Många intervjuade tror att orsaken till att fusk uppstår är för att risken till att bli upptäckt är för liten, vissa skäms helt enkelt inte över att de tar del av program som borde gå till de fattigaste och att KJP används till sådant som de egentligen inte har rätt till.

”Det är så klart svårt för skolan att avgöra om folk är ärliga men det verkar som att personalen här har stort hjärta och har inställningen att man hellre skall ha för stort förtroende än att man har för lågt förtroende. Det får inte lov att gå så långt att de som har rätt till kort i slutändan inte får kortet för att någon från personalen varit för misstänksam. Det är nog få som vågar fuska och om någon har tänkt det från början, backar de undan med sin ansökan så fort de förstår att det alltid görs hembesök. Det gör att ingen försöker be om hjälp om de vet att de faktiskt inte är under fattigdomsgränsen. Jag hör om personer som drar undan sin ansökan när de förstår att det kommer att göras hembesök. De känner nog skam”

Komar, förälder till mottagare av KJP, Pal Meriam

”Ibland hör jag om personer som får KJP trots att de inte borde ha rätt till de, kanske har de inställningen ”det här är landets pengar, om hon får skall jag också ha rätt till det” utan att se till om man faktiskt behöver det eller inte.”

Dian, förälder till gymnasieelev förälder som mottager KJP, Yppande

Enligt teorin om RCT agerar människor utefter den personliga nyttan, val kommer att göras utifrån vad som ger bäst personliga fördelar. Denna teori får ganska högt stöd bland mina respondenter som många gånger svarat att det faktiskt är ett övervägande mellan risk av att bli upptäckt och att åtnjuta fördelar som fusk skulle innebära.

6.6 Sammanfattning av resultat

I mina intervjuer har mitt syfte varit att försöka ta reda på vilka faktorer som ger upphov till fusk avseende det selektiva välfärdsprogrammet *Karta Jakarta Pintar (KJP)*.

Enligt Bo Rothstein ses generella välfärdsprogram i allmänhet som mer legitima än selektiva. Margaret Levi utvecklar denna teori då hon har sammanfattat tre villkor för villkorligt samtycke som krävs för att en institution skall uppfattas som legitim.

Det första villkoret, substitutionell rättvisa, verkar vara uppnått för KJP. Detta eftersom mina respondenter ser målen med programmet som välmotiverade för vad som är rätt och riktigt (ge möjlighet för alla att delta i skolutbildning). Trots att KJP är ett selektivt program som endast de med otillräckliga resurser har rätt till uppfattas denna selektivitet som rättvis. Däremot uppfattar flera att det finns vissa konflikter i vad KJP är tänkt skall användas till, och hur väl detta fungerar med praktiken. Generellt har dock de flesta en mycket positiv bild av hur KJP verkar för programmets mål. Det har fått positiv respons både bland dem som mottar KJP och dem som inte mottar programmets hjälp.

Det andra villkoret, proceduriell rättvisa, har relativt starkt stöd. Många anser att personalen agerar rättvist men att tidsbrist många gånger gör att personer som borde ha rätt att få hjälp av KJP blir bortprioriterade. Det sker också, enligt några, att personer som inte passar in till kraven för KJP fått motta programmet. Margaret Levi menar att alla människor skall ses som jämbördiga i förhållande till staten för att medborgare skall kunna uppfatta proceduriell rättvisa. I mina frågor uppfattar drygt hälften att det sker en rättvis behandling vid ansökan om KJP, medan andra hälften kunde peka på faktorer som fått programmet att kännas mindre rättvist. Villkoret om proceduriell rättvisa kan därför inte ses som uppfyllt eller ouppfyllt då det är ungefär lika stor andel av mina respondenter som uppfattar det som rättvist och orättvist.

Det tredje villkoret innebär att samtliga medborgare skall bidra till välfärden för att den skall ses som legitim. Av mina respondenter fanns det varken bland dem som mottagit eller inte mottagit KJP som anser att det är en orättvisa att endast dem som själva inte bidrar till samhällets välfärd har rätt till hjälp. Det ser snarast som en självklarhet att de som har möjlighet skall hjälpa dem som själva inte kan betala för sig. Ingen uppfattar att det finns någon orättvisa med att inte hela samhället gemensamt bidrar till allas välfärd, utan att det bara är några som får arbeta för andras rätt till hjälp.

Min andra teori härrör från Robert Putnams teori om socialt kapital. Enligt Putnam kan fusk i ett samhälle uppstå om tilltron medborgare emellan är lågt. Av mina 40 respondenter anser

samtliga att de har gott förtroende för människor i sin närhet, har goda relationer till grannar och till skolans personal varför det inte verkar som att det förekommer brist på socialt kapital i detta samhälle. Mina respondenter har också samtliga högt förtroende för guvernören Basuki Tjahaja Purnama. Putnam menar att om högt ömsesidigt samarbete och solidaritet existerar så borde medborgarna vilja arbeta för det gemensamma goda och det borde därför inte vara någon större risk att missbruk uppstår. Vad gäller mänskliga relationer i Jakarta verkar det finnas högt tillit och stor mängd social kapital. Däremot är förtroendet för politiker generellt nästan obefintligt, få vet vilka de styrande är och de flesta har inte ens någon åsikt om politiska ledare, man anser sig veta för lite för att ens ha en åsikt om hur stort förtroendet är.

Den tredje teorin som har diskuterats vid mina intervjuer är teorin om egennyttan. Enligt denna teori agerar människor utifrån att maximera den egna nyttan. När jag frågar mina respondenter om varför man tror att människor fuskar är det framför allt detta skäl som ges som svar. Många har aldrig reflekterat till varför fusk uppstår men när så många som 13 personer ändå menar att det är av egoistiska skäl, där den själviska egennyttan är större av att fuska än vad risken är att hamna i svåra konsekvenser av fusk, så kommer många att fuska av det skälet.

7. Diskussion

Kartu Jakarta Pintar (KJP) har som tidigare beskrivits sedan efter implementeringen 2012 blivit uppmärksammat för ett stort antal fall av missbruk. Det är föräldrar som använder hjälpprogrammet för att betala av mopeder, handla skönhetsprodukter och guld istället för vad det är tänkt till; för barnens skolgång. Det finns fall där tjänstemän felaktigt lämnat ut KJP till personer som inte borde bli mottagare av programmet och det finns fall av dubbla kort som delats ut på korrupta vägar. I västvärlden, däribland Sverige och USA, har utformningen av välfärden ofta angetts som orsak till hur rättvist och legitimt det uppfattas. Sverige har i tidigare forskning ofta blivit representerat som ett land med generella välfärdssystem och stark tillit för statliga reformer, medan USA, å andra sidan, ofta blir exemplifierat som ett land med selektiv välfärd och stark misstro för statliga reformer. Forskning från västvärlden visar ofta på ett samband mellan välfärdsreformens utformning som huvudorsak till hur starkt tillit medborgarna har för reformen i fråga. I asiatiska utvecklingsländer, däribland Indonesien, saknar lika omfattande forskning i denna fråga.

7.1 Varför uppstår fusk?

Utifrån vad som framkommer från mina intervjuer så verkar den selektiva utformningen inte ha haft en större negativ påverkan till hur människor ser på rättvisa. Kartu Jakarta Pintar (KJP), som är en reform av selektiv karaktär uppfattas generellt som legitim. Däremot finns det vissa som uppfattar KJP orättvist vad gäller proceduriell rättvisa. Detta eftersom bedömningen om vem som mottar och vem som inte mottar KJP inte ses som logisk. Denna bedömning som görs av klassrepresentanter om vem som passar in för kriterierna till KJP, är något som inte hade förekommit om KJP hade varit en universell välfärdsreform. Därför är det troligt att diskussionen om proceduriell rättvisa hade sett annorlunda ut om KJP hade varit ett program som alla hade rätt till utan att en bedömning och granskning av potentiell mottagare först gjorts. Om denna uppfattade orättvisa har någon inverkan på att fusk skulle uppstå, att människor inte använder KJP till vad det är tänkt att användas till då man ändå inte uppfattar programmet som legitimt är svårt att avgöra utifrån denna studie.

Förtroende för vänner, grannar, skolläda, lärare och Jakartas guvernör har varit mycket högt för samtliga respondenter. Putnams teori om att hög andel social kapital skulle förhindra att fusk och missbruk av en reform saknar helt stöd utifrån denna studie. Högt förtroende för

människor i omgivningen verkar inte automatiskt innebära högt förtroende för en politisk reform.

Det verkar således varken som att det är reformens utformning och än mindre är det bristen av socialt kapital som gett upphov till förekomsten av fusk för denna reform. Däremot verkar den tredje teorin, om människors agerande utefter den ekonomiska egennyttnen få ett starkare stöd. I mina intervjuer är det förvisso många som aldrig funderat över varför fusk förekommer men bland dem som har funderat över det, anges själviska behov som orsak där de som fuskat har sett fördelarna av att fuska som större än risken med att fuska och bli upptäckt för detta.

Sammanfattningsvis talar alltså min studie för att hög andel socialt kapital *inte*, i motsats från studier i västvärlden, innebär låg andel bedrägerier eller fusk. Reformens utformning kan eventuellt vara en bidragande faktor till att människor ser KJP som orättvist, framför allt i hur handläggningen av programmet gått till, och därför kan fusk ha blivit en konsekvens av tjänstemän som anses göra osakliga bedömningar. När det inte finns en logisk rättvisa i vem som mottar programmet kan den som ansöker om KJP strunta i om den anser sig ha rätt till det eller inte. Det finns ändå andra som ansöker och får utan att det stämmer med reglerna så därför följer andra detta exempel. Att fuska och använda programmet till ändamål som inte stämmer med reglerna kan också ha blivit en konsekvens av att möjligheten finns och att fördelarna med att fuska väger starkt upp mot risken att åka fast. Det finns helt enkelt ett incitament som gör att det lönar sig att fuska. Svaren från mina intervjuer visar att det är troligt att människor agerar för vad som ger egna fördelar snarare än vad som är bra för samhället som ett kollektiv.

7.2 Svårigheter i att utföra studien

Denna studie har försökt att reda på varför missbruk av ett välfärdsprogram uppstått. Att utföra mina intervjuer har ibland varit en utmaning eftersom många av mina intervjupersoner aldrig har fått de frågor som jag ställt förut, de har aldrig reflekterat tidigare över frågorna varför det ibland var svårt för mina respondenter att besvara mina frågor som varit öppna, tänkta att skapa reflektion hos respondenten.

I vissa fall verkade de intervjuade vara osäker på vad mitt syfte med studien var, det var inte alltid jag uppfattades som en neutral utländsk student utan misstankar förekom om att jag var politiskt färgad, representerade skolan etc. Vid något tillfälle blev jag även misstagen för att

vara en representant från världsbanken. Det finns en risk att respondenterna inte alltid vågade svara hur de kände eller vara för negativa i rädsla över att ”fel svar” skulle innebära negativa påföljder för respondenten.

Välfärdsreformer är mycket nytt i Indonesien och gratis skolgång är något som bara för förra generationen inte existerat. Många upplever därför en stor tacksamhet över allt den hjälp som erbjudits och ibland kunde jag uppleva en rädsla över att uttala sig negativt om något. Kanske fanns inställningen att om man fått såpass mycket hjälp av regeringen finns det ingen rätt att klaga, man skall vara nöjd för vad man fått hjälp med.

7.3 Fortsatt forskning/nya forskarfrågor

Forskning om förtroende för välfärdsreformer i utvecklingsländer är fortfarande väldigt begränsad och mina resultat från denna studie talar för att samhällen med starka familjeband, stort socialt kapital och närhet till övriga medborgare ändå kan skapa misstro och bedrägerier hos sociala reformer. Fortsatt forskning på området skulle kunna undersöka hur förtroendet ser ut för sociala reformer i andra asiatiska länder som liknar Indonesien kulturellt. Denna studie har dessutom enbart koncentrerat sig till programmet Kartu Jakarta Pintar, ytterligare studier skulle kunna undersöka om fusk och missbruk även förekommer för andra politiska program i Indonesien.

Syftet i denna studie var att undersöka möjliga faktorer som gett upphov till fusk. De som har blivit intervjuade har gett en del stöd till att Margareta Levis andra villkor, den proceduriella rättvisan, inte är uppfylld. Hur ser det ut för andra selektiva välfärdsprogram i Indonesien? Uppfattas handläggningen som rättvis? Förekommer fusk på andra håll för andra program?

Min studie ger stöd för att det finns andra skäl än reformens utformning och mängden socialt kapital i ett samhälle som orsakar uppkomsten av fusk och missbruk för ett välfärdsprogram. Om det är så, att det är människors agerande efter egen nytta som är den starkaste faktorn är denna kunskap ett bidrag för hur ett välfärdsprogram skall kunna utformas för att förhindra fortsatt fusk. Programmet måste i så fall utformas på ett sätt som gör att det är mer lönsamt för en individ att hålla sig till reglerna än att fuska, fuska skall därmed vara olönsamt och ha fler individuella nackdelar än fördelar för individen.

8 Referenser

Böcker

- Hajen, Philipus M., R Sri Soemantri Martosoewignjo m fl (1994), *Pengantar Ilmu Hukum Administrasi Indonesia*, Gadjah Mada University Press, Bulaksumur, Yogyakarta
- Purnam, Robert D. (2000), *Bowling Alone – The collapse and revival of American community*, Simon & Schuster Paperback, New York
- Hill, Michael (2012) “*The Public Policy Process*”, Routledge
- Rothstein, Bo (2010), *Vad bör staten göra? – Om välfärdsstatens moraliska och politiska logik*, SNS Förlag
- Esiasson, Peter, Gilljam, Mikael m fl, *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*, 2012, Nordstedts Juridik AB

Webbsida

- Informasi umum tentang KJP,
http://kjp.jakarta.go.id/kjp2/public/informasi_umum.php?id=eydpZCc6J2M3NGQ5N2IwMWVhZTI1N2U0NGFhOWQ1YmFkZTk3YmFmJywnamVuaXMnOicxNwY0MDI5MTI5OWQ4YzQ3NDMxYzZwNDVhMDVmOWNmOCd9, Sistem Administrasi Kartu Jakarta Pintar, Dinas Pendidikan Provinsi DKI Jakarta, hämtad: 2015-10-30
- Besaran dan pencairan dana KJP
http://kjp.jakarta.go.id/kjp2/public/informasi_umum.php?id=eydpZCc6Jzk4ZjEzNzA4MjEwMTk0YzQ3NTY4N2JINjEwNmEzYjg0JywnamVuaXMnOicxNwY0MDI5MTI5OWQ4YzQ3NDMxYzZwNDVhMDVmOWNmOCd9, Sistem Administrasi Kartu Jakarta Pintar, Dinas Pendidikan Provinsi DKI Jakarta, hämtad 2015-10-30
- David Brain, *Trust in Asia Pacific, Middle East & Africa 2015*,
http://issuu.com/edelmanapac/docs/trust_in_apacmea_2015?e=7100583/11155664#search, Edelman Trustbarometer 2015 Annual Global Study, hämtad 2016-01-20
- Dr H. Taufik Yudi Mulyanto, *Pedoman – Pemenuhan Kebutuhan Biaya Personal Siswa Miskin (BPSM) SD/MI, SMP/MTs, SMA/SMK/MA melalui Kartu Jakarta Pintar*, Dinas Pendidikan Provinsi DKI Jakarta,
<http://www.scribd.com/doc/128087470/PEDOMAN-KJP#scribd> , 2012-12-01,
Hämtad 2015-11-08

Internetartiklar:

- Qur'anul Hidayat, *BPK: Kartu Jakarta Bermasalah*,
<http://news.okezone.com/read/2014/06/20/500/1001722/bpk-kartu-jakarta-pintar-bermasalah>, Okezone.com, uppdaterad 2014-06-20, hämtad 2015-10-20
- Alsadad Rudi, *Meski Ada Penyelewengan, Sistem Penyaluran KJP Dianggap Sudah Tepat*,
<http://megapolitan.kompas.com/read/2015/08/05/14365181/Meski.Ada.Penyelewengan.Sistem.Penyalaran.KJP.Dianggap.Sudah.Tepat>, Kompas, uppdaterad 2015-08-15, hämtad 2015-10-30
- Krisyarini, *Dana KJP Melenceng ampai Toko Emas dan Karaoke*,
<http://megapolitan.kompas.com/read/2015/08/11/18193371/Dana.KJP.Melenceng.sampai.Toko.Emas.dan.Karaoke>. Kompas, uppdaterad 2015-08-11, hämtad 2015-10-30
- Kelik Bayundara, *Mau tahu hal baru dari kartu Kartu Jakarta Pintar*,
<http://marketeers.com/article/mau-tahu-hal-baru-dari-kartu-jakarta-pintar.html>
Marketeers, uppdaterad 2015-05-21, hämtad 2015-10-31
- Wisnu Widianoro, *Penerima Kartu Jakarta Pintar Masih Bingung*,
<http://print.kompas.com/baca/2015/08/11/Penerima-Kartu-Jakarta-Pintar-Masih-Bingung> Kompas, uppdaterad 2015-08-11, hämtad 2015-10-31

Tidskriftsartiklar:

- Suharto, Edi, *Development of Social Welfare in Indonesia: Situation Analysis and General Issues*, Centre of Policy Studies (CPF), Central European University Budapest, Hungary, www.policy.hu/suharto Mars 2008, 2008: mars, hämtad 2015-11-26
- Suharto, Edi, *Peta dan Dinamika Welfare state di beberapa negara – Pelajaran apa yang bisa dipetik untuk membangun Indonesia?*,
<http://www.policy.hu/suharto/Naskah%20PDF/UGMWelfareState.pdf>, 2006, hämtad 2015-11-26
- Kim, Sunhyuk, *NGOs and Social Protection in East Asia: Korea, Thailand and Indonesia*, Asian Journal of Political Science, 23:1, 23-43, publicerad 2014-12-13, hämtad 2014-11-24

- Cameron, Lisa, Shah, Manisha, *Can Mistargeting Destroy Social Capital and Stimulate Crime? Evidence from a Cash Transfer Program in Indonesia*, Chicago Journals, Economic Development and Cultural Change Vol 62, No 2, Januari 2014. <http://www.jstor.org.ezproxy.ub.gu.se/stable/10.1086/674102>, hämtad: 2015-11-25,
- Rothstein, Bo, Kumlin, Staffan, “*Making and breaking Social Capital – The impact of Welfare-State Institution*”, Gothenburg University
- Rothstein, Bo, *The Universal Welfare State as a Social Dilemma*, Rationality and Society 05/2001, Volym 13, Tidskrift 2, SAGE journals

Intervju

- Irwan Taka, förälder till elev som mottar KJP, Islam A.A. – privat, gymnasium (personlig intervju), 2015-12-16
- Suyanto, förälder till elev som mottar KJP, SMK YP IPPI - privat gymnasium (personlig intervju), 2015-12-20
- Edi Suropto, förälder till elev som mottar KJP, SMK YP IPPI - privat gymnasium (personlig intervju), 2015-12-20
- Susyanti, förälder till elev som mottar KJP, SMK YP IPPI - privat gymnasium (personlig intervju), 2015-12-20
- Sutris Niawati, förälder till elev som mottar KJP, SMK YP IPPI - privat gymnasium (personlig intervju), 2015-12-20
- Ferawati, förälder till elev som mottar KJP, SMK YP IPPI - privat gymnasium (personlig intervju), 2015-12-20
- Widowo, förälder till elev som mottar KJP, SMP 48 – statlig högstadieskola (personlig intervju), 2015-12-22
- Komar, förälder till elev som mottar KJP, SDN Pal Meriam – statlig låg- och mellanstadieskola (personlig intervju), 2015-12-21
- Evi, förälder till elev som mottar KJP, SDN Pal Meriam – statlig låg- och mellanstadieskola (personlig intervju), 2015-12-21
- Kholivah, förälder till elev som mottar KJP, SDN Pal Meriam – statlig låg- och mellanstadieskola (personlig intervju), 2015-12-21
- Murni, förälder till elev som inte mottar KJP, SDN Pal Meriam – statlig låg- och mellanstadieskola (personlig intervju), 2015-12-21

- Nonni, förälder till elev som inte mottar KJP, SDN Pal Meriam – statlig låg- och mellanstadieskola (personlig intervju), 2015-12-21
- Imam, förälder till elev som mottar KJP, SDN Utan Kayu – statlig låg- och mellanstadieskola (personlig intervju), 2015-12-22
- Bernadus Irawan, förälder till elev som mottar KJP, SDN Pisangan Baru – statlig låg- och mellanstadieskola (personlig intervju), 2015-12-23
- Seti Hastuti, förälder till elev som mottar KJP, SDN Pisangan Baru – statlig låg- och mellanstadieskola (personlig intervju), 2015-12-23
- Ita Rosita, förälder till elev som mottar KJP, SDN Pisangan Baru – statlig låg- och mellanstadieskola (personlig intervju), 2015-12-23
- Rita M, förälder till elev som inte mottar KJP, SDN Pisangan Baru – statlig låg- och mellanstadieskola (personlig intervju), 2015-12-23
- Nurmanisah, förälder till elev som mottar KJP, SDN Pisangan Baru – statlig låg- och mellanstadieskola (personlig intervju), 2015-12-23
- Siti, förälder till elev som mottar KJP, SDN Pisangan Baru – statlig låg- och mellanstadieskola (personlig intervju), 2015-12-23
- Desi, förälder till elev som mottar KJP, SDN Pisangan Baru – statlig låg- och mellanstadieskola (personlig intervju), 2015-12-23
- Dian, förälder till elev som mottar KJP, SMA Yappenda – statligt gymnasium (personlig intervju), 2016-01-12
- Rina Dui, förälder till elev som inte mottar KJP, SMA Yappenda – statligt gymnasium (personlig intervju), 2016-01-12
- Nurmiati, förälder till elev som mottar KJP, SMA Yappenda – statligt gymnasium (personlig intervju), 2016-01-12
- Marina, förälder till elev som mottar KJP, SMA Yappenda – statligt gymnasium (personlig intervju), 2016-01-12
- Nuni, förälder till elev som inte mottar KJP, SMA Yappenda – statligt gymnasium (personlig intervju), 2016-01-12
- Nia, förälder till elev som inte mottar KJP, SMA Yappenda – statligt gymnasium (personlig intervju), 2016-01-12
- Aam, förälder till elev som mottar KJP, SMA Yappenda – statligt gymnasium (personlig intervju), 2016-01-12

- Rasdi, förälder till elev som mottar KJP, SMA Yappenda – statligt gymnasium (personlig intervju), 2016-01-12
- Saona, förälder till elev som mottar KJP, SMA Yappenda – statligt gymnasium (personlig intervju), 2016-01-12
- Aryati, förälder till elev som mottar KJP, SD Penjaringan 08 pagi – statligt låg- och mellanstadium (personlig intervju), 2016-01-15
- Mellysusnita, förälder till elev som mottar KJP, SD Penjaringan 08 pagi – statligt låg- och mellanstadium (personlig intervju), 2016-01-15
- Istini, förälder till elev som mottar KJP, SD Penjaringan 08 pagi – statligt låg- och mellanstadium (personlig intervju), 2016-01-15
- Sumini, förälder till elev som mottar KJP, SD Penjaringan 08 pagi – statligt låg- och mellanstadium (personlig intervju), 2016-01-15
- Kholifah, förälder till elev som mottar KJP, SD Penjaringan 08 pagi – statligt låg- och mellanstadium (personlig intervju), 2016-01-15
- Enny, förälder till elev som inte mottar KJP, SD Penjaringan 08 pagi – statligt låg- och mellanstadium (personlig intervju), 2016-01-15
- Seriyatmi, förälder till elev som mottar KJP, SD Penjaringan 08 pagi – statligt låg- och mellanstadium (personlig intervju), 2016-01-15
- Mesaru, förälder till elev som inte mottar KJP, SDN Karet 05 – statligt låg- och mellanstadium (personlig intervju) 2016-01-26
- Fatma, förälder till elev som inte mottar KJP, SDN Karet 05 – statligt låg- och mellanstadium (personlig intervju) 2016-01-26
- Lina, förälder till elev som mottar KJP, SDN Karet 05 – statligt låg- och mellanstadium (personlig intervju) 2016-01-26
- Chodijah, förälder till elev som mottar KJP, SDN Karet 05 – statligt låg- och mellanstadium (personlig intervju) 2016-01-26

BILAGA, Intervjuguide

Frågor till mottagare av KJP

Personliga frågor;

- Nama Ibu/Bapak siapa?
Vad heter du?
- Sudah punya berapa anak?
Hur många barn har du?
- Umur berapa?
Vilka åldrar?
- Berapa dari anak Ibu/Bapak sudah terima bantuan KJP?
Hur många av dina barn har redan mottagit hjälp från KJP?

Åsikter om KJP;

- Apa pendapat Ibu/Bapak tentang Kartu Jakarta Pintar?
Vad är din åsikt om KJP?
- Apakah peraturan dan syarat untuk mendapatkan KJP terasa sulit atau mudah menurut Anda?
Är kraven höga eller låga enligt dig för att motta KJP?
- Apa pendapat Ibu/Bapak tentang peraturan penarikan tunai yang sudah tidak diberlakukan lagi?
Vad anser du om att man inte längre får ta ut kontanter med KJP?
- Menurut Bapak/Ibu, adakah hal-hal yang seharusnya diperbaiki dalam penerapan program KJP?
Finns det några svagheter med KJP, eller något som kan förbättras?
- Pernahkah ada wawancara/pemeriksaan di rumah Bapak/Ibu setelah mengajukan permohonan KJP? Berikan penjelasan...
Var det något förhör/hembesök när du ansökte om att mottaga KJP? Förklara...

Substansiell rättvisa;

- Apakah Bu/Bapak setuju kalau peraturannya untuk KJP dipakai secara sesuai dengan sasaran?
Anser du att reglerna för KJP passar bra till sitt syfte?
- Apakah menurut Ibu/Bapak ada hambatan yang membuat KJP tidak terealisasi sesuai dengan tujuan yang direncanakan oleh pergub?
Anser du att det finns hinder mellan programmets syfte och hur det används praktiskt?

Proceduell rättvisa:

- Apakah Bapak/Ibu merasa didiskriminasi oleh pihak yang menentukan hak dari anak bapak/ibu saat proses untuk mendapatkan KJP? Apakah ada ketidakadilan kepada ibu/bapak dalam proses pengajuan permohonan KJP?
Har du känt dig respekterad av den som bestämt om ditt barn skall motta KJP?
Finns det något inom ansökningsprocessen du uppfattat som orättvist?

- Menurut Ibu/Bapak apakah pada saat wali kelas menangani pengajuan permohonan KJP Bapak /Ibu diperlakukan secara adil seperti pelamar-pelamar yang lain, atau adakah orang-orang tertentu yang diprioritaskan?

Anser du att alla ansökningar behandlats på samma sätt eller finns det personer som blivit prioriterade framför andra?

- Apakah Ibu/Bapak pernah merasa ada orang-orang yang seharusnya berhak mendapatkan KJP (golongan tidak mampu) tetapi tidak mendapatkan haknya? Atau apakah ada pihak-pihak yang seharusnya tidak berhak mendapatkan KJP (golongan mampu) bisa diterima dalam pengajuannya?

Har du känt att det finns personer som borde ha rätt till KJP som blivit nekade vid ansökan? Eller att det funnits personer som inte borde ha rätt att få KJP men ändå fått?

- Apakah menurut Ibu/Bapak prosedur pengajuan permohonan KJP ditangani dan diurus di cara yang sama diantara sekolah tempat anda mendaftar dengan sekolah-sekolah lain, apakah ada perbedaan?

Tror du att ansökningsproceduren är likadan på denna skola som på andra skolor?

Ömsesidigt bidrag till välfärd:

- Siapa saja menurut Ibu/Bapak yang berhak untuk menerima bantuan dari KJP?
- Apakah tujuan dari program KJP sudah sesuai untuk orang-orang yang menurut Anda lebih berhak untuk mendapatkannya?

Riktat programet sig till rätt personer eller är det andra som borde vara i fokus för att motta KJP?

Socialt kapital:

- Apakah Anda mempunyai kepercayaan yang kuat terhadap sekolah dimana Anda terdaftar? Apa alasan Anda?
- Apakah wali kelas pernah bersifat mencurigai kepada Bapak/Ibu ketika mengajukan permohonan untuk mendapatkan KJP?

Har du ett stort förtroende till denna skola? Varför?
Har du upplevt att personen som bedömt lämpligheten för KJP har uppvisat någon misstänksamhet när du ansökte om KJP?

Agerande efter egennyttia:

- Apakah Ibu/Bapak berpikir bahwa ada orang tua pemakai KJP yang menyalahgunakan KJP untuk membeli barang-barang kebutuhan pribadi, bukannya untuk kebutuhan pendidikan anaknya?

Tror du att det finns föräldrar som använder KJP för att handla föremål för sina egna behov, och inte vad KJP är tänkt till, för barnets behov i skolan?